Γιώργου Χ. Χιονίδη

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΩΝ "ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ» ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ, ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 1925.

(Σύμφωνα με το ρεπορτάζ τριών εφημερίδων της Θεσσαλονίκης και δύο της Βέροιας).

Βέροια
1998

Γ
664
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

GRYER_01191

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γιώργου Χ. Χιονίδη
Ιστορικού

(Βέροια, 10,12 και 13.10.1998)

Η εκδρομή των "Μακεδόνων Φοιτητών» του Πανεπιστημίου Αθηνών στη Βέροια, τον Ιούλιο του 1925.

(Σύμφωνα με το ρεπορτάζ τριών εφημερίδων της Θεσσαλονίκης και δύο της Βέροιας).

1. **Προλεγόμενα**

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας (η οποία στεγάζεται ήδη, από τα τέλη του 1998, σε νεόδμητο, ιδιόκτητο κτήριό της) καταβάλλει συνεχή προσπάθεια για να αποκτήσει, μεταξύ των άλλων, ανέκδοτα έγγραφα, φωτογραφίες και καρτ-ποστάλ, όπως και παλιές εκδόσεις βιβλίων και χαρτών για τον εμπλουτισμό των αντίστοιχων συλλογών της, που είναι στη διάθεση των μελετητών και χρησιμοποιήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις, για την έκδοση Ημερολογίων κ.τ.λ.

Και τούτο, γιατί η Προεδρία του Δ.Σ. - Εφορείας (που την ασκεί, από το 1990 - 1999, η ταπεινότητά μου, ο γράφων) και η Διεύθυνση της Δ.Κ.Β.Β. (την οποία έχει ο φιλοπρόοδος κ. Γιάννης Ισ. Τροχόπουλος, πτυχιούχος της Νομικής, μετεκπαιδευμένος σε Πανεπιστήμια της Μ. Βρετανίας και των Η.Π.Α., και καθηγητής της Βιβλιοθηκονομίας σε Τ.Ε.Ι.) είχαν ανέκαθεν τη γνώμη ότι ο σωστός προορισμός των βιβλιοθηκών είναι να αποτελούν και εργαστήρια για τους συγγραφείς, τους οποίους να βοηθούν παντοιοτρόπως στην προσπάθειά τους.

Γι' αυτό -όπως προσημειώθηκε- καταβάλλει κάποια ποσά, η Δ.Κ.Β.Β., μέρος του προϋπολογισμού της (αν και δεν είναι τούτος, πάντοτε, επαρκής για την επιτέλεση του συνολικού έργου της), προκειμένου να συμμετέχει σε δημοπρασίες (άτυπες ή δημόσιες, προγραμματισμένες) και σε αγορές πρωτότυπου υλικού (άμεσων ή

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Αριθμός εισαγωγής 19565
Ημερομηνία εισαγωγής 5-6-2001
Ταξινομικός αριθμός 938.664
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

έμμεσων πηγών), από τα ειδικά καταστήματα της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Λάρισας κ.ά. πόλεων της χώρας.

2. Η επίσκεψη των Μακεδόνων φοιτητών του Πανεπιστημίου της Αθήνας

Σε μία συλλογή εφημερίδων (και άλλου υλικού), που αγοράσαμε από παλαιοβιβλιοπωλείο της Θεσσαλονίκης, εντόπισα, μεταξύ των άλλων, πέντε εφημερίδες (τρεις της μακεδονικής πρωτεύουσας και δύο της Βέροιας), όπου δημοσιεύονται αντίστοιχα ρεπορτάζ ή ειδήσεις για την άφιξη, την παραμονή, την ξενάγηση και όλα τα σχετικά Μακεδόνων φοιτητών του Πανεπιστημίου της Αθήνας στη Βέροια, κατά το 3ο δεκαήμερο του Ιουλίου του 1925.

Είναι ευνόητο και αυτονόητο , ότι οι περιγραφές αυτές παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον και, μάλιστα, από πολλές απόψεις, καθώς διασώζουν ένα μεγάλο πλήθος πληροφοριών για τη Βέροια, πριν 73-74 χρόνια, για "αξιωματούχους" ή μη της πόλεως, εκλεγμένους, διορισμένους κ.τ.λ. και, τέλος, για την προεργασία προς ίδρυση Πανεπιστημίου στη Θεσσαλονίκη.

Όμως, θεωρώ απαραίτητο ήδη να αναδημοσιεύσω ευρύτατα αποσπάσματα των δημοσιευθέντων ρεπορτάζ, με όποιες (ελάχιστες δε) επισημάνσεις μου και παρατηρήσεις μου γίνονται (σε αγκύλες ή σε παρενθέσεις) στα σχετικά μέρη των κειμένων, δεδομένου ότι η επιδιωχθείσα φύση του δημοσιεύματος τούτου είναι ιστοριοδιφική και όχι ιστορική.

Α΄ Απ΄όσα έγραψε η "Μακεδονία"

Στο φύλλο της (Κυριακής της) 26 Ιουλίου 1925 της εφημερίδας "Μακεδονία" της Θεσσαλονίκης, διαβάζω : Ιδρυτής Κ. Βελλίδης, έτος ιδρύσεως 1911. Γραφεία: Βασιλέως Ηρακλείου. Αύξ. Αριθ. 4766 (Τζαμλή Χαν). Διευθυντής: Πέτρος Ξ. Λεβαντής. Αρχισυντάκτης: Χαράλαμπος Τσώχος.

Πρωθυπουργός ήταν, τότε, σε μία ανώμαλη (πολιτικά) περίοδο, ο στρατηγός Θεόδωρος Πάγκαλος, με την αρχική υποστήριξη του Κονδύλη, Παπαναστασίου κ.ά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κάτω από τον ολοσέλιδο υπέρτιτλο (της 1ης σελίδας) : «Αναστέλλει το έργον της η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων» (το σχετικό κείμενο της ειδήσεως, «Αθήναι, 25» καταχωρίζεται στην τελευταία στήλη, δεξιά), με πλήθος ειδήσεων για την ένωση Κροατών και Σέρβων κατά της Ελλάδας και την «πάλη Πανσλαϊστών και των φίλων μας» και για παρόμοιες συμμαχίες κ.τ.λ., όπως και για την ρευστή εσωτερική, πολιτική, κατάσταση της χώρας μας, δημοσιεύεται τετράστηλη φωτογραφία, με τη λεζάντα : «Μετά το επίσημον γεύμα του Δήμου ... Διακρίνονται εξ αριστερών προς τα δεξιά. Ο Δήμαρχος κ. Ι.Μάρκος. Ο πληρεξούσιος (δηλαδή ο βουλευτής) Α. Γρηγοριάδης. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Διονυσίου. Ο μουσικός κ. Α.Ρούγκας. Ο φοιτητής της Φαρμακευτικής Τάκης Σμυρλής. Ο διευθυντής Α΄ Αρρένων Ε. Νικολαϊδης. Ο καθηγητής κ. [Στίλπων] Κυριακίδης. Ο Φαρμακοποιός κ. Νικολαϊδης. Ο ανταποκριτής μας κ. Αλ.Ρόδος. Ο διευθυντής Β΄ Αρρένων κ. Θ. Καλαϊτσης. Ο φοιτητής κ. Σάλτσας. Σε αγκύλες σημειώνεται : «Περιγραφή της εκδρομής εις την β΄ σελίδα»

Ως «ζουμί» του ρεπορτάζ, σημειώνω ότι:

Οι φοιτητές επισκέφθηκαν διάφορα αξιοθέατα της Βέροιας και ιστορικά μνημεία, συνοδευόμενοι από τον διευθυντή του Α΄ Αρρένων σχολείου Εμμ. Νικολαϊδη.

Από το Γυμνάσιο μετέβησαν, όλοι μαζί, στο εστιατόριο «Άλτ» (που ανήκε στον Ιωάννη Καλογήρου, συμπληρώνω), όπου «παρετέθη το επίσημον γεύμα προς τιμήν των, εκ μέρους της πόλεως».

Προσφώνησε «τους ευγενείς ξένους» ο δήμαρχος, ανταπάντησε δε ο Πρόεδρος του «Συλλόγου Μακεδόνων Φοιτητών». Μίλησαν, ακόμα, «ο κ. Καρακίτσος, εκ μέρους του Γυμνασίου» και ο «κ. Κυριακίδης καθηγητής της Ιστορίας εν τω Πολυτεχνίω» (sic).

Ας σημειωθεί, ότι, στη συνέχεια, δημοσιεύεται ολόκληρος, προφανώς, ο λόγος του Κυριακίδη, ο οποίος τόνισε την ιστορικότητα της Βέροιας, ως «παναρχαία μέσα εις την κοιτίδα αύτήν του Μακεδονικού Έθνους» και πως υπήρξε πεδίο των ερίδων των διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου. Μάλιστα, επισημαίνει ότι, στα Βυζαντινά χρόνια «... αποτελεί το οχυρόν προπύργιον της Θεσσαλονίκης, εις τα οχυρά τείχη του οποίου συχνάκις εθραύοντο τα κύματα των επιδρομέων.

Το πανάρχαιόν της όνομα, τα λείψανα των τειχών, τα ολίγα δείγματα των αρχαιοτήτων, τας οποίας κρύπτει ζηλοτύπως η γη της, οι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βυζαντινοί ναοί της, αυτοί οι στενοί δρόμοι και η οικοδομική της, είναι μάρτυρες αψευδείς της ιστορικότητός της και των αγώνων της».

Κατόπιν, ο ομιλητής επισήμανε τα χαρακτηριστικά, που παρουσίαζε η πόλη της Βέροιας, μετά την απελευθέρωσή της (16.10.1912) και την εγκατάσταση των Προσφύγων, «... πλουτισμένην με νέον, άφθονον ελληνικόν αίμα, να αναδίδει γηραιός κορμός νέους θαλερούς βλαστούς, να αποκτά νέαν ζωήν, να εισέρχεται, με βήμα σταθερόν, εις την οδόν της προόδου και της ευημερίας», υπέρ της οποίας και έκαμε πρόποση, ευχόμενος «... όπως η λάμψις της αναγειρομένης πόλεως αποβή ταχέως ανταξία του ιστορικού ονόματος»

Στους φοιτητές μίλησε και « ο έγκριτος δικηγόρος της πόλεώς μας κ. Κάπος» (ο και ευεργέτης της, συμπληρώνω).

Στην «ευρεία» αίθουσα του (μοναδικού, τότε) Γυμνασίου της Βέροιας δόθηκε συναυλία των φοιτητών «υπέρ της βιβλιοθήκης του εν Θεσσαλονίκη ιδρυθησομένου Πανεπιστημίου», το βράδυ, με τη διεύθυνση του καθηγητή της μουσικής Ρούγκου και με σύμπραξη « του βαρυτόνου του Εθν. Μελοδράματος κ. Πρεδάρη ..., στεφθείσα υπό πλήρως επιτυχίας, κατάχειροκροτηθείσα υπό του κοινού. Παρέστησαν δε, πλην των αρχών, και άπειρος κόσμος».

Ο Μέραρχος (του στρατού) Σταυριανόπουλος κα οι αξιωματικοί της φρουράς της Βέροιας παρέθεσαν «περί το εσπέρας» δεξίωση, ενώ η στρατιωτική μουσική παιάνιζε. Αναψυκτικά και γλυκό, ήσαν τα προσφερθέντα στους φοιτητές και λοιπούς.

Κλείνοντας το ρεπορτάζ, ο ανταποκριτής της «Μακεδονίας» στη Βέροια (ως Αλκύων Ρόδος» υπογράφει, ήταν δε, τούτο πιθανότατα, το ψευδώνυμο του δημοσιογράφου και λογοτέχνη Λώλη Αντ. Σμυρλή, ο οποίος χρησιμοποιούσε πολλά και διάφορα τέτοια), μας πληροφορεί, ότι οι εισπράξεις από τη συναυλία των φοιτητών (για τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης) ανήλθαν στο ποσό των 10.500 δραχμών, αξίας εκείνης της εποχής (οπότε το δολάριο είχε 64,20 δραχμές, η λίρα στερλίνα 312 δραχμές, το σιτάρι 10-11, η ζάχαρη 15-16, ο καφές 12-14 και το βαμβάκι 13,63», σύμφωνα , διευκρινίζω - προσθέτω, με την «Οικονομική κίνησις», που δημοσιεύεται στην 3η σελίδα, του ίδιου φύλλου, αυτής της εφημερίδας)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Β΄ Το ρεπορτάζ της εφημερίδας «Μακεδονικά Νέα»

Στο φύλλο 462, (Τετάρτης) 22 Ιουλίου 1925 (έτος Β΄, εκδόσεως) της εφημερίδας «Μακεδονικά Νέα», που αναφέρεται ως «η πρώτη δημοκρατική εφημερίς εν Θεσσαλονίκη» (με γραφεία - τυπογραφεία στη στοά του Αγίου Μηνά και Διευθυντή τον Πέτρο Α. Λούβαρη, αριθμό δε τηλεφώνου 15 ή 16, διότι δεν φαίνεται ευδιάκριτα), δημοσιεύεται μονόστηλη ανταπόκριση από τη Βέροια του «Ολυμπίου», στη 2η σελίδα, όπου φιλοξένησε, ο ίδιος, και άλλα δύο κείμενά του.

Αξίζει, νομίζω, να αναφέρω, διότι είναι και σήμερα «επίκαιρο», δυστυχώς, ότι (εκτός από ειδήσεις σχετικές) δημοσιεύεται άρθρο της εφημερίδας τούτης, που έχει τίτλο: «Τα σερβικά γυμνάσια» και διαπραγματεύεται το σχετικό θέμα, απορρίπτοντας την εκδοχή, πως κινδύνευε απ΄αυτά η Ελλάδα. Το αξιοσημείωτο είναι ότι, ως τόπος των γυμνασίων του στρατού των Σέρβων, είχε επιλεγεί, ειδικά, η πεδιάδα του Κοσσόβου («παρά τα Σκόπεια»), ενώ στα προηγούμενα χρόνια γίνονταν στην πεδιάδα του Κραγιούγιεβατς, «εν Παλαιά Σερβία». Πάσα σύμπτωση, με τα όσα συμβαίνουν τώρα, είναι τελείως ....συμπτωματική!!

Στην τηλεφωνική ανταπόκριση διαβάζω, ότι οι φοιτητές ήλθαν στη Βέροια την 21.7.1925. Τους υποδέχθηκαν και ο Υποδιοικητής Θεοδωρίδης (sic), ο αντιπρόεδρος του Φιλοπροοδευτικού Συλλόγου Ντόλογλου (μάλλον Δόλογλου), ο Γεν. Γραμματέας κ. Κανάκης, ο Έφορος της μουσικής Χατζηνικολάκης και οι Βεροιώτες φοιτητές [Βασίλειος] Σιδέρης, Χατζηλάρης, Καμπίτογλου, Μαλούτας, Κατσαμάκας κ.ά.

Στο Γυμνάσιο έγιναν η επίσημη υποδοχή και οι χαιρετισμοί.
Την 8μ.μ. συγκεντρώθηκαν στο Καφενείον «Ελπά» και την 11ην στο «Ασημάκειον», όπου έγινε λαϊκή συγκέντρωση και στήθηκε χορός, με τραγούδια, τη παρουσία του Μεράρχου Δ. Σταυριανόπουλου, του Φρούραρχου και των λοιπών αρχών.

Κλείνει δε το κείμενο ως εξής:
«Προσφερθείς υπό του κ. Δημάρχου, έρρευσεν άφθονος ο ζύθος και η ωραία τελετή έληξε με το εμβατήριο της 10ης Μεραρχίας».
Η εφημερίδα πουλιόταν 1 δραχμή, όπως και οι άλλες.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γ΄ Τι έγραψε ο «Ταχυδρόμος Βορείου Ελλάδος»

Στο φύλλο 1674 (έτος Ε'), της 26 Ιουλίου 1925, της εφημερίδας «Ταχυδρόμος Βορείου Ελλάδος» (της οποίας τα γραφεία ήσαν στην πλατεία του Λευκού Πύργου, Διευθυντής ο Πέτρος Ωρολογάς και η τιμή της 1 δραχμή), δημοσιεύεται αναλυτικό ρεπορτάζ (με αρχικά Κ.Λ.), στην 3η σελίδα, με τίτλο «Η περιοδεία των Μακεδόνων φοιτητών» και την προτασσόμενη ένδειξη αποστολής «ΒΕΡΡΟΙΑ». Η γραφή είναι λογοτεχνίζοντος και δημοτικιστή.

Καταρχήν, σημειώνεται ότι η εκδρομή ήταν πολυήμερη και δεν περιοριζόταν στη Βέροια, μονάχα, μιά και γινόταν «περιοδεία» 55 «Νεοελλήνων» - Μακεδόνων φοιτητών.

Προηγήθηκαν επισκέψεις σε πόλεις της Θράκης και της Ανατολικής Μακεδονίας, όπου παρατήρησαν ότι: « Ο θρυλλικός φοίνιξ ξαναγεννήθηκε από την τέφρα πιό ζωηρός και ακμαίος, έτοιμος πάλι να παρουσιάση το μέγα θαύμα του στην πρόοδο του πολιτισμού».

Η υποδοχή ήταν συγκινητική, από τις πολιτικές - στρατιωτικές αρχές και προπαντός από τον λαό, αν και : «Τα παραμεθόρια αυτά μέρη, τα παραμελημένα από την αμαρτωλή μικροπολιτική της πρωτευούσης, αισθάνθηκαν μιά ιδιαίτερη ικανοποίηση και χαρά, αισθάνθηκαν να πλημμυρίζουν τα στήθη των λογής λογής συναισθήματα, με την επίσκεψη των Μακεδόνων φοιτητών, των οποίων η δράσις και η οργάνωσις δίδει την ελπίδα για ένα καλλίτερο αύριο».

Με το τραίνο, αναχώρησαν από τη Θεσσαλονίκη και πέρασαν και από την Κουλούρα, πριν αισθανθούν τον δροσερόν αέρα του Βερμίου (στα ριζά του οποίου βρίσκεται η Βέροια, όπως γράφει ο Ηρόδοτος κ.ά. αρχαίοι συγγραφείς, συμπληρώνω).

Η υποδοχή τους έγινε στον σιδηροδρομικό σταθμό, με τη στρατιωτική μουσική να παιανίζει, ενώ «τα αυτοκίνητα παρατεταγμένα στη σειρά μας καρτερούν για να μας μεταφέρουν στην πόλι», τους ανάμεναν δε και οι Βεροιώτες φοιτητές. Εδώ ο Υποδιοικητής κατονομάζεται με το σωστό επίθετό του Εμπορίδης (και όχι Θεοδωρίδης, όπως διαβάσαμε προηγουμένως).

Τους πήγαν στο Γυμνάσιο, όπου τους υποδέχτηκαν κυρίες και δεσποινίδες της Βέροιας και όλοι οι αξιωματικοί της Μεραρχίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δ΄ Η πρωτοεκδοθείσα εβδομαδιαία εφημερίδα «Βέρροια» έγραψε λεπτομερώς...

Τη 2 Αυγούστου 1925 ο Στέφανος Βαφείδης (δάσκαλος πρώτα και ιδιοκτήτης βιβλιοπωλείου - τυπογραφείου ύστερα) και ο Νικόλαος Ζωγράφος (δικηγόρος και πολιτευτής), «... δύο εκ των συνιδιοκτητών του ένεκα αποχρώντων λόγων μη εκδιδομένου «Κροτάλου», εξέδωσαν την εβδομαδιαία εφημερίδα «Βέρροια», ως ιδιοκτήτες - ιδρυτές της, όπως γράφηκε στο ολοσέλιδο και πρωτοσέλιδο κείμενό τους, του 1ου φύλλου της, το οποίο κυκλοφόρησε τη 2 Αυγούστου 1925.

Ήταν η τρίτη (στη σειρά) εκδιδόμενη εφημερίδα της Βέροιας (πρώτη υπήρξε ο «Αστήρ Βερροίας» και δεύτερη «Ο Κρόταλος», του σοσιαλιστή πολιτευτή, φαρμακοποιού Αναστασίου Α. Λεονάρδου κλπ.). Το μεγαλύτερο μέρος της 2ης σελίδας, της (τετρασέλιδης) εφημερίδας τους, αφιερώθηκε στο γεγονός τούτο και επιγράφηκε: «Οι Μακεδόνες φοιτηταί εις την πόλιν μας». Καθώς είχε περάσει ήδη ένα δεκαήμερο, ο συντάκτης του ρεπορτάζ είχε τον χρόνο να συλλέξει το σχετικό υλικό (το κείμενο των ομιλιών κτλ.) με μεγαλύτερη άνεση.

Έτσι, διαβάζω, μεταξύ των άλλων, τα εξής: Ότι τους συνόδευε ο καθηγητής τους Κυριακίδης, «καταγομένου εκ Κομοτινής». Άρα, ήταν ο γνωστός μας Στίλπων (σπουδαίος λαογράφος - βυζαντινολόγος και Πρόεδρος, κατόπιν, της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών), Κυριακίδης...

Συμπληρωματικά, μαθαίνομε ότι τη χορωδία συνόδευε (εκτός του βαρύτονου Πρεδάρη και) ο βιολιστής Πολύτιμος.

Υποδιοικητής της Βέροιας ήταν, πράγματι, ο Εμπορίδης, ως Βεροιώτες δε φοιτητές αναφέρονται οι Ι. Καμπίτογλου, Καραζόγλου (διάβασε Καρατζόγλου), Σίσσας, Δημάδης και Εμμ. Μαλούτας. Ο Ι. Καμπίτογλου, προσφώνησε τους συναδέλφους του (όντας φοιτητής «των ανωτέρων εμπορικών επιστημών»), στο Γυμνάσιο της πόλεως, όπου έγινε η υποδοχή τους και η δεξίωση.

Στο ρεπορτάζ γράφεται ότι τους προσφώνησε και ο «Πρόεδρος της Π.Ε.Μ.Ν.», χωρίς να διευκρινίζεται, ποιός ήταν τούτος και τι σήμαιναν τα αρχικά (Π.Ε.Μ.Ν.). αλλά, από τα άλλα δημοσιεύματα, συμπεραίνω, πως υπονοείται ο εκπρόσωπος της Μακεδονικής Νεολαίας Μενέλαος Χατζηνικολάκης (πολύ δραστήρια και ενδιαφέρουσα προσωπικότητα, για

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

την οποία έγραψε αναλυτικά στην «Ελευθεροτυπία», πριν χρόνια, ο γνωστός δημοσιογράφος και παλιός συντάκτης της κ. Βίκτωρ Νέτας.

Ο προσφωνήσας είπε, ότι ο λαός περιμένει από τους φοιτητές, της Νεολαίας της Μακεδονίας, να τον διαπαιδαγωγήσει ποικιλότροπα: «Σεις καλείσθε, εις εγγύτατον χρόνον, να δημιουργήσετε το[ν] Νεοελληνικόν Πολιτισμόν υμών, δημιουργήσητε χρηστούς πολίτας και αδαμαντίνους χαρακτήρας° σεις θα πατάξητε όλα τα ελαττώματα, τα οποία μας άφησαν και [η] πολυετής δουλεία και η φθοροποιά εσωτερική μας διαίρεσις° σεις θα καταρτήσητε (διάβασε, καταργήσητε) την κουτοπονηρίαν, την υστεροβουλίαν° σεις θα του δώσητε την ιδέαν του συνόλου της Πατρίδος, σεις θα περιφρονήσητε την Νεοελληνικήν καπατσοσύνην. Σεις θα διδάξητε εις τους συμπολίτας σας να ενδιαφέρωνται δια τα κοινά, να ίστανται άγρυπνοι φρουροί των Νόμων, των παραδόσεων, να έχωσι το θάρρος της γνώμης και νάναι πραγματικώς ελεύθεροι άνθρωποι.

Σεις θα γίνητε οι φορείς των νέων υγιών αρχών του σημερινού παγκοσμίου πολιτισμού, μελετώντες και παρακολουθούντες διάφορα συστήματα, εκ των οποίων θα εισαγάγητε παρ' ημίν εκείνα τα οποία συμβιβάζονται με την εθνικήν μας ενότητα, την θρησκείαν, τα ήθη και έθιμα..

Όταν δε το προσεχές φθινόπωρον συγκεντρωθήτε και πάλιν εις την πρωτεύουσαν, τόνε (διάβασε, τότε) Κύριοι αναλάβατε δραστηρίως την τόνωσιν του Εθνικού αισθήματος, δια διαλέξεων, περιγραφών και παντοίων μέσων, δόσατε να εννοήσουν εις εκ εκείνους τους κατοικούντας την Αττικήν την έννοιαν του Νεωτέρου Κράτους. Δόσατέ τους να εννοήσουν ότι δεν υπάρχουν ούτε Παλαιολλαδίται (διάβασε, Παλαιοελλαδίτες), ούτε Θεσσαλοί, ούτε Κρήτες, ούτε Μακεδόνες, ούτε Πρόσφυγες αλλά «Έλληνες και μόνον Έλληνες, κατοικούντες την Ελλάδα.

Δόσατέ τους να εννοήσουν ότι δέον πάντες να πειθαρχήσουν εις την ιδέαν του Κράτους, της Πατρίδος και της Ελλάδος και ότι δέον τάχιστα να οργανωθώμεν συστηματικώς και σιωπηρώς εις στρατιάν λογχοφόρων στηθών, διότι, πολύ γρήγορα, εδώ επάνω, στα στενά του Αξιού, του Βλαδόβου και εις τας βορείους αντιρήδας του Βερμίου, θα παιχθή το τελευταίον δράμα της φυλής. Πολύ σύντομα, θα παραστή η ανάγκη τα (διάβασε, να) αντιμετωπίσωμεν για τελευταίαν φοράν τον κίνδυνον του βορρά και ότι, προς λυσιτελή αντιμετώπισιν αυτού, δεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αρκούν αι συμμαχίαι, τα ντουφέκια και τα κανόνια, αλλά δέον, προ παντός, να τονωθούν αι ψυχαί μας, πρέπει πάντες τα (διάβασε, να) αποκτήσωμεν συνείδησιν [του] συνόλου και να εργασθώμεν πάντες, πειθαρχούντες εις την θέλησιν των πολλών, δια την ευημερίαν της κινδυνευούσης Πατρίδος, διότι, αλλως, η σκληροτέρα δουλεία μας περιμένει.

Βεβαιωθήτε, Κύριοι, ότι εις τας προσπαθειάς, υμών, ταύτας, θα μας έχητε πιστούς και αφωσιωμένους παραστάτας και σας παρακαλώ τα (διάβασες, να) αναφωνήσητε.

Ζήτωσαν οι Μακεδόνες φοιτηταί».

Αντέγραψα (σχεδόν ολόκληρη) την προσφώνηση τούτη, διότι νομίζω, ότι απηχεί άριστα την επικρατούσα τότε κατάσταση και νοοτροπία, άλλωστε, δε, έχει και σήμερα την αξία της και όχι, μονάχα, από ιστορική άποψη, αφού τα πολλά όμοια πραγματικά - δεδομένα και οι σχετικές καταστάσεις εκείνης της εποχής (δηλαδή του 1925) απασχολούν και σήμερα τη χώρα...

Αντιφώνησε ο πρόεδρος του Συλλόγου των φοιτητών «κ. Διονυσίου εκ Σερρών καταγόμενος ειπών ότι η διαδρομή αυτή, των Μακεδόνων φοιτητών στην Μακεδονίαν, αποβλέπει εις το να ενώση (διάβασε, μάλλον, να τονώση) το Εθνικό αίσθημα και να φέρη εις επικοινωνίαν αυτούς με τους κατοίκους αυτής».

Στη συνέχεια, περιγράφεται η εκδήλωση των φοιτητών, τη 10η ώρα, το βράδυ, «...εις την Πλατείαν (του) καφενίου (sic) «Ασημάκειον», δηλαδή ο χορός, ενώ παιάνιζε η στρατιωτική μπάντα, «μέχρι του μεσονυκτίου», «...πρώτος δε έσυρεν αυτόν ο συμπαθείς (sic) Ταγματάρχης του πυροβολικού κ. Καριστιανός (διάβαζε, μάλλον, Καρυστιανός), ο κ.Δήμαρχος κ.λ.π., με την παρουσία και του Μεράρχου Σταυριανόπουλου.

Την επόμενη ημέρα (Τρίτη) δόθηκε - όπως γράφηκε ήδη, με βάση το ρεπορτάζ, των εφημερίδων της Θεσσαλονίκης - το επίσημο γεύμα στο εστιατόριον «Άλτ», όπου παρακάθησαν οι κ.κ. Μέραρχος μετά του επιτελάρχου, του κ. Σαλβάνου, η Πρόεδρος της Φιλοπτώχου ερίτιμος κ. Παπαδήμου, ο κ. Υποδιοικητής, ο κ. Δήμαρχος (Ιωάννης Μάρκου) μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, ο Φρούραρχος, ο Εισαγγελεύων κ. Νικολάου, Πρωτοδίκης, ο πρόεδρος Πληρεξούσιος κ. Α. Γρηγοριάδης, οι διευθυνταί των Τραπεζών Εθνικής και Αθηναϊκής κ.κ. Ι. Στεφανίτσης και Α. Μπέζας, ο [Οικονομικός] Έφορος, ο [Δημόσιος] Ταμίας, ο Πρόεδρος του Ιατρικού

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συλλόγου έγκριτος ιατρός κ. Εμμ. Βελτσίδης, ο κ. Γυμνασιάρχης και οι Πρόεδροι των σωματείων της πόλεώς μας, πλήν του Προέδρου της Π.Ε.Μ.Ν., κληθέντος, όλως παραδόξως, ως απλού πολίτου (δηλαδή του προαναφερθέντος προσφωνήσαντος τους Μακεδόνες φοιτητές Μενέλαου Χατζηνικολάκη, καθώς οι τοπικοί ανταγωνισμοί - όπως φαίνεται - ρίσκονταν και τότε στο ζενίθ τους...).

Στην προσφώνηση - πρόποση του Δημάρχου απάντησε «εκ των φοιτητών» ο συμπαθέστατος κ. Σίσσας [με] εμπνευσμένην προσλαλιάν. Ο Ελληνόβλαχος της Βέροιας Σίσσας διατέλεσε ύστερα δικηγόρος της. Μίλησε με ενθουσιασμό και νεανική υπερβολή, αφού είπε και: «... η περιοδεία μας αυτή αποτελεί ένα κοσμοϊστορικό γεγονός για τη Μακεδονία μας».

Τόνισε, ότι από τη Μακεδονία ξεκίνησε ο Μ. Αλέξανδρος, όπως και ο Αριστοτέλης και κατέληξε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και τους πολέμους τους εναντίον βαρβαρικών φυλών, καθόσον «η χώρα, λέγω, αυτή, δεν ημπορούσε παρά να θυμηθή την ιστορίαν της, διότι, κύριοι, η ιστορία αντιγράφεται» (χωρίς να μνημονεύσει πιό πέρα, τι έγραψε, σχετικά, ο Καρλ Μάρξ...).

Αξίζει, νομίζω, να διαβάσουμε μία, άλλη, παράγραφο της «προσλαλιάς» του Σίσσα, γιατί δίδει κάποιες προσωπικές κλπ. εμπειρίες:

«Ημείς, οι Μακεδόνες φοιτηταί, που γεννηθήκαμε σε χρόνια μαύρης σκλαβιάς, που νιώσαμε την πρώτη μας αναπνοή μολυσμένη από τον βάρβαρον κατακτητή, ημείς που ζήσαμε τα πρώτα μας χρόνια μέσα στη λαχτάρα των μεγάλων Μακεδονικών αγώνων, τους τόσους τραχείς αγώνας των πατέρων μας. Ημείς, λέγω, οι Μακεδόνες φοιτηταί, που συνηθήσαμε (sic) μικροί ακόμη, στους εμπρησμούς των σπιτιών μας και την καταστροφή των χωριών μας, που μας επέφερον οι πολλοί μας εχθροί, ερχόμεθα απο την Μητρόπολιν του πολιτισμού, όπου πήγαμε, ίνα, στη ζωτικότητά μας νας (διάβασε, να) προσθέσωμεν και την μόρφωσιν, ερχόμεθα για να γνωρίσωμεν τον τόπον μας και ζωγονήσωμεν αυτών» (διάβασε, αυτόν).

Κατόπιν, χαιρέτισαν - μίλησαν, ο Πρόεδρος «του ιατρικού κόσμου» Εμμ. Βελτσίδης («επιστημονικώτατα»), ο Πρόεδρος του «δικηγορικού κόσμου» Αναστάσιος Κάππος («πολύ ωραία»), ο πληρεξούσιος (βουλευτής) Αβραάμ Γρηγοριάδης («διατρανώσας την ζωτικότητα της ψυχής μας»), ο γυμνασιάρχης Καρακίτσος «και τελευταίος, ο κ. Μεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χατζηνικολάκης, ειπών τα εξής: «Την στιγμήν ταύτην, καθ' ην τελειώνει η ωραία μας αυτή γιορτή, θεωρώ επιβεβλημένον, όπως δια τριλέπτου νεκρικής σιγής, αποδώσωμεν φόρον ευγνωμοσύνης εκ τους εν Μικρά Ασία διεσπαρμένους ενδόξους και ατάφους πολεμιστάς μας, οίτινες μας ζητούν ταχείαν και πλήρη εκδίκησιν».

Αξίζει, πιστεύω, να αντιγράψω μίαν, ακόμη, παράγραφο, γιατί περιγράφει ένα απλό συμβάν, που ήταν σπουδαίο, όμως, γι' εκείνα τα χρόνια: «Μετά το τέλος του γεύματος, κατά την έξοδον εκ του εστιατορίου «Άλτ», φωτογράφος της πόλεώς μας απέδωκεν εις την αθανασίαν τους συνδαιτημόνας». (Θα πρόκειται δε, ασφαλώς, για την προαναφερθείσα φωτογραφία, που δημοσίευσε, τετράστηλη και πρωτοσέλιδη, η «Μακεδονία», την 26.7.1925)

Το ρεπορτάζ, κλείνει με συντομότατη αναφορά στη δεξίωση στη στρατιωτική Λέσχη και στη χορωδιακή συναυλία της φοιτητικής χορωδίας, του βαρύτονου Πρεδάρη και του βιολιστή Πολύτιμου , «... η οποία, συναυλία, επέτυχε θαυμάσια, αφήσασα εις την Βέροιαν εποχήν», όπως γράφεται στο ανώνυμο δημοσίευμα της εφημερίδας (του οποίου διόρθωσα, σιωπηρώς, τα τυπογραφικά λάθη).

Ε΄ Η σχετική, σύντομη είδηση της εφημερίδας «Αστήρ Βερροίας»

Στο φύλλο 13, της 2 Αυγούστου 1925 της (πρώτης) εφημερίδας της Βέροιας «Αστήρ Βερροίας» του Ιωάννη Γ. Γούναρη (ιδιοκτήτη - διευθυντή και βιβλιοπωλείου και τυπογραφείου, που διατηρήθηκε πολλές δεκαετίες, με τον αδελφό του Αναστάσιο, ο οποίος και το συνέχισε μετά τον θανάτο του Ιωάννη, μέχρι και την αρχή της δεκαετίας του 1990, με

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«αρκετό πλήθος». Ακόμα, στο επίσημο γεύμα, που παρέθεσε ο δήμος της Βέροιας, στο «ζυθοεστατόριον «Άλτ»», παρακάθισαν «υπέρ τα 100 άτομα».

Στις προπόσεις του Δημάρχου, των προέδρων του ιατρικού και του Δικηγορικού Συλλόγων, του πληρεξουσίου και του «γυμνασιαρχεύοντος», ανταπάντησαν οι Διονυσίου και Κυριακίδης.

Τέλος, μετά τη διήμερη παραμονή τους στη Βέροια, οι Μακεδόνες φοιτητές αναχώρησαν για τη Νάουσα, «προπευθέντες» από επισήμους και μη.

Αυτά πληροφορούμαστε (νομίζω δε ότι είναι ενδιαφέροντα, από πολλές απόψεις) για το γεγονός τούτο, το οποίο υπήρξε σημαντικό για εκείνη την εποχή, όχι, βέβαια, και «κοσμοϊστορικό» για ολόκληρη τη Μακεδονία, όπως ειπώθηκε, με νεανική υπερβολή, από τον ελληνόβλαχο συντοπίτη φοιτητή της περιοχής Σίσσα.

Νομίζω, μάλιστα, ότι αξίζει να συγκεντρωθούν όλα τα σχετικά δημοσιεύματα , για το πολυήμερο ταξίδι των Μακεδόνων φοιτητών, ώστε να δημοσιευθούν σε μορφή βιβλίου...

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημοσια Κεντρικη Βιβλιοθηκη Βεροια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας
938
Χ.Ι